

УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ З УРАХУВАННЯМ ВІДТВОРЮВАЛЬНИХ АСИМЕТРИЙ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У статті подається аналіз нерівномірності соціально-економічного розвитку національної економіки у розрізі регіонів, а також закономірностей виникнення цієї асиметрії. Розглядається досвід державного регулювання територіального поділу праці окремих країн світу останніх десятиліть.

Ключові слова: асиметрія соціально-економічного розвитку, відтворювальні асиметрії, нерівномірність, регіон, валовий регіональний продукт, регіональна політика.

Розвиток української економіки на сучасному етапі характеризується невідповідностями різних показників суспільного відтворення. Асиметрія соціально-економічного розвитку територій будь-якої країни є обставиною, яка була притаманна будь-якій економіці, однак це явище не є позитивним, оскільки свідчить про структурні проблеми у менш розвинених регіонах. Саме тому це питання потребує детальнішого вивчення.

Звертаючись до характеристики стану розробленості проблеми в українській та світовій економічній думці, слід передусім зауважити, що аналізоване питання лежить на перетині таких дисциплін, як регіоналістика та макроекономіка.

Питання нерівномірності регіонального розвитку піднімається в науці здавна. Так ще французькі філософи-просвітники стверджували, що відмінності між територіями зумовлені географічним розташуванням. Цей підхід надалі розвивав, зокрема, І. Мечніков. Ідея врахування транспортних витрат в економіці була вперше запропонована у працях А. Вебера, В. Лаунхардта, І. Г. фон Тюнена. У. Айзард та П. Хаггет запровадили термін «регіональна наука». Теорія «полісів зростання» Ф. Перру (на основі теорії інновацій Й. Шумпетера) пояснює швидший розвиток окремих регіонів саме у взаємозв'язку з міжнародною торгівлею. Вагомий внесок у розробку теоретичних і прикладних проблем регіональної економіки зробили відомі українські вчені-економісти О. Боровська, В. Гесць, Б. Губський, М. Долішній, С. Дорогунцов, І. Лукинов, Ю. Пахомов. Звертає на себе увагу також своєрідне тлумачення регіональної асиметрії в інтерпретації російського дослідника К. Павлова.

Асиметрія розвитку регіонів – такий стан територіальної структури національного господарства, якому відповідають значні розбіжності у значеннях макроекономічних показників окремих регіонів: середня зарплата, додана вартість, інвестиції, заощадження, імпорт тощо на душу населення. В Україні просторова асиметричність національної економіки – стан, наявність якого констатується за багатьма ознаками. Тож мета цієї статті – проаналізувати місце асиметрії соціально-економічного розвитку регіонів у системі інших відтворювальних асиметрій, властивих національній економіці.

Однією з найважливіших умов ефективного

управління виробництвом в ринкових умовах є визначення та врахування різноманітних відтворювальних асиметрій (вживаються також терміни нерівномірність, диспропорція), оскільки вони посилюють мінливість економічного середовища. Їх усунення або зменшення потенційних негативних наслідків, що виникають у соціально-економічній системі внаслідок їх впливу, дозволить істотно поліпшити функціонування цієї системи. Тому інформація про відтворювальні диспропорції для управлінських структур будь-якої соціально-економічної системи є важливою умовою підвищення її ефективності в умовах мінливості середовища. Крім того, у структурі системи управління необхідно виділити блок управлінських рішень, прийнятих на основі помилкової інформації. Цілком може бути, що цей блок стане ключовим у загальній системі управління. До нього в умовах турбулентності середовища увійдуть також методи прийняття управлінських рішень, спрямованих на усунення виявлених проблем асиметричності соціально-економічного розвитку. Проте, як показує досвід розвитку світової економіки, цілісність народного господарства є скоріше винятком, ніж правилом. Тож характерною рисою будь-якої національної економіки є також й територіальна асиметричність її розвитку. Навіть у тих нечисленних країнах, в яких господарство носить комплексний характер, аналіз динаміки економіки свідчить про асиметричний характер розвитку окремих сегментів, галузей і регіонів. [1].

Асиметрія як характерна властивість розвитку будь-якої національної економіки підтверджується численними прикладами. Справедливість цієї тези очевидна щодо тих країн (а їх більшість), комплексний характер економіки яких дуже слабо виражений (тобто для них характерні значні відтворювальні асиметрії, відсутність або слабкий розвиток важливих галузей економіки тощо). Стосовно ж тих держав, які зуміли сформувати відносно цілісне і збалансоване господарство – США, Німеччини, Японії, деяких інших – це також є правильним, оскільки в економічній історії і цих країн переважали періоди асиметричного розвитку окремих ланок і елементів економіки: достатньо згадати Японію і Південну Корею після Другої світової війни, коли ставка робилася на розвиток окремих галузей, або ж період соціалістичної індустріалізації, коли переважний розвиток отримала

важка промисловість; згадаємо також капіталістичну індустріалізацію, яка починалася з легкої промисловості.

Отже, нерівномірність соціально-економічного розвитку є об'єктивною основою виникнення різного роду відтворювальних асиметрій. До об'єктивних чинників їх виникнення можна зарахувати різний ступінь органічної будови капіталу в різних галузях народного господарства (для міжгалузевих асиметрій), територіальні відмінності в забезпеченості природними ресурсами, трудовими ресурсами, природно-кліматичні особливості (для регіональних асиметрій), циклічні коливання, зміни в співвідношенні «попит-пропозиція» (для загальноекономічних функціональних і елементних асиметрій). Присутні також суб'єктивні фактори виникнення різного роду соціально-економічних асиметрій – помилки в стратегії і тактиці здійснюваних реформ, прорахунки в економічній політиці тощо.

Якщо значення суб'єктивних чинників виникнення відтворювальних асиметрій можна значною мірою зменшити, то роль об'єктивних факторів можна знизити лише за зміни умов. Таким чином, повністю усунути причини виникнення асиметричності неможливо, тому вона немінуча за будь-яких умов і в будь-якій суспільній системі. Однак, оскільки асиметричність впливає на соціально-економічну ефективність, велике значення має всебічне її вивчення, тобто виявлення причин, умов і факторів виникнення асиметричності, типологізація і класифікація її видів, кількісна оцінка асиметричності, розробка методів її усунення.

Саме тому в економічній теорії повинен з'явитися розділ, у якому слід розробити загальну теорію соціально-економічних асиметрій. Оскільки виділяють різні їх види – загальноекономічні (наприклад, у системі «виробництво – розподіл-обмін-споживання» між різними її елементами), міжрегіональні, міжгалузеві, внутрішньорегіональні, внутрішньогалузеві, – у цій загальній теорії відтворювальних нерівномірностей повинні з'явитися нижчі за ієрархією підрозділи, в яких аналізуються особливості згаданих нерівномірностей. Так само і в економічній статистиці, можливо, з'являться розділи, в яких розглядаються питання оцінки впливу будь-якого різновиду відтворювальної асиметрії на соціально-економічну ефективність, розроблятимуться системи показників певного виду асиметрії тощо. У менеджменті, на наш погляд, також має з'явитися розділ, у якому будуть аналізуватися особливості управління соціально-економічними системами на основі виявлених відтворювальних асиметрій.

Зрозуміло, коли йдеться про необхідність формування загальної теорії, в якій досліджуються різноманітні проблеми виникнення та подолання відтворювальних асиметрій (а також йдеться про появу відповідного розділу в економічній статистиці), зовсім не має на увазі, що вона постане на абсолютно порожньому місці. Нині чимало проблем, пов'язаних з нерівністю, асиметрією, вивчені досить докладно. Особливо багато спеціальних досліджень присвячено галузевим і регіональним асиметриям. Саме на їх основі можна побачити, що існує чимало спільного у різного роду відтворювальних асиметриях – ця обставина і є основою необхідності створення

загальної теорії про відтворювальні асиметрії. Однак сказане зовсім не означає, що кожному з різновидів асиметрій не притаманні специфічні особливості – навпаки, саме ці також слід вивчати в межах зазначеної теорії.

Щоб переконатися в актуальності розробки такого роду теорії, розглянемо деякі типові проблеми, пов'язані з асиметриями. Одним із найбільш відомих і вивчених різновидів є регіональні, які притаманні практично всім країнам, у тому числі й зовсім невеликим за площею. Існує два погляди на проблему територіальної нерівності: відповідно до першого для того, щоб економіка будь-якої держави нормально розвивалася, соціально-економічні відмінності між регіонами не повинні бути занадто великі; за другого підходу регіональна нерівність не тільки немінуча, але і є стимулом для відстаючих, депресивних територій, у зв'язку з чим численні контрасти (наприклад, «центр – периферія») становлять не дефект розвитку, а закономірний процес.

Раніше вже зазначалося, що соціально-економічна нерівність, у тому числі й територіальна, – глибинна основа суспільного розвитку, тому поява регіональних асиметрій закономірна. Більше того, територіальні асиметрії нерідко є стимулом для чергового етапу розвитку, що здійснюється здебільшого наступним чином: в окремих центрах зосереджуються новітні технології, творча і підготовлена частина трудового потенціалу. Поступово ці центри стають «полюсами зростання», тому що техногенний вплив і стрибок ефективності від них здійснюється вшир, на периферію, що зрештою веде до ослаблення контрастів.

З двох розглянутих поглядів другий досить точно відображає територіальний аспект процесу інноваційного розвитку. Однак і перший підхід правильно демонструє відтворювальний процес, оскільки, якщо соціально-економічні відмінності між районами країни дуже істотні, це справді може серйозно позначитися на нормальному функціонуванні економіки країни.

Існує кілька підходів до класифікації регіонів. За станом та умовами функціонування регіони поділяють на такі групи: регіони-лідери; регіони сталого розвитку; застійні; піонерні регіони; регіони-аутсайди; регіони з надзвичайною ситуацією. Залежно від місця, яке регіон займає в інноваційному процесі, розрізняють за типологією наступні: креативні та інновативні, де зароджуються і апробуються базисні нововведення; адаптивні території, здатні широко впроваджувати інновації на стадії їх масового поширення; консервативні – ареали, які не приймають значних інновацій [2, 3]. Диференційований підхід до формування економічної політики на територіальному рівні відбувається за вказаною класифікацією. У зв'язку з цим значне зацікавлення становить аналіз досвіду вирішення проблеми усунення (точніше, пом'якшення) територіальної нерівності (регіональної асиметрії) за межами України.

Так, наприклад, держава може активно втручатися в питання, пов'язані з форсованим освоєнням нових районів економічно розвинених країн. У післявоєнний період ядром програм розвитку нових районів, прийнятих урядами США, Канади, Австралії, Швеції, Норвегії, Данії, було створення інфраструктури, в першу чергу – транспортної – саме в реалізації цих

найбільш капіталомістких і найменш прибуткових проектів особливо яскраво виявився вирішальний вплив допомоги держави на процес освоєння нових районів у країнах розвинутого капіталізму [4]. Значення державної допомоги в будівництві транспортних комунікацій у освоєваних районах особливо велике у зв'язку з високими транспортними витратами.

Певний інтерес становить аналіз питань господарського освоєння слабозрозвинених районів. У Західній Європі «смуга слабого розвитку» (економіка слабозрозвинених районів носить переважно аграрний характер, причому нерідко екстенсивного характеру) охоплює насамперед середземноморську зону – південні і південно-західні райони Франції, південні райони Італії та Іспанії, Греція та Португалія тощо. Нині у практиці склалися деякі загальні методологічні установки з розробки програм для слабозрозвинених районів. У районах із достатнім демографічним потенціалом і хорошими умовами постачання електроенергії та сировини програми можуть передбачати створення «полюсів зростання», тоді як у слабозрозвинених районах з низькою щільністю населення їх створення вважається недоцільним [1]. Паралельно з цим окреслюється перелік заходів щодо раціоналізації сільського та комунального господарства.

Поширення проблеми депресивних районів у розвинутих країнах пов'язане з їх занепадом. Весь комплекс заходів, спрямованих на заохочення

промислового розвитку депресивних районів, поділяють на дві основні групи: методи загального характеру і методи фінансового характеру. Вивчають питання господарської політики і в інших районах, наприклад у «пром'яжних». Таким чином, існує чимало підходів для прийняття управлінських рішень, в основі яких лежить облік різноманіття регіональних асиметрій. У сукупності ці методи і складуть блок у структурі управлінської системи, заснованої на обліку відтворювальних асиметрій.

Статистичні дані свідчать, що в Україні питання асиметрії соціально-економічного розвитку регіонів стоїть доволі гостро. Так, застосувавши до національної економіки критерій, що використовується у Європейському Союзі та полягає у зарахуванні до депресивних регіонів тих, чий валовий регіональний продукт становить менше як 75% від валового національного продукту, дістанемо такий красномовний факт: у 2009 році в Україні 47 відсотків населення проживало саме в таких регіонах [5], а 56 відсотків – у регіонах, де показник нижче середнього по країні (зауважимо, що до кризи у регіонах «нижче середнього» проживало 60 відсотків населення). Лише у 8 регіонах з 27 середньодушовий показник ВРП перевищував загальнонаціональний.

Асиметрія регіонального розвитку виникає не тільки в умовах періоду здійснення чи прискорення реформ. Втім, чимало асиметрій дісталися вітчизняному суспільству у спадок від соціалістичної епохи. Так соціалістична індустріалізація республік

Таблиця 1. Валовий регіональний продукт на душу населення в Україні за 2009 рік (відповідно до прийнятих Держкомстатом Стандартів поширення статистичних даних інформація за 2010 рік буде доступна у квітні 2012)

Регіон	ВРП у 2009 р., грн./особа	у відсотках від середнього
АР Крим	13933	70,26
Вінницька	12145	61,24
Волинська	11796	59,48
Дніпропетровська	27737	139,86
Донецька	23137	116,66
Житомирська	11419	57,58
Закарпатська	10081	50,83
Запорізька	20614	103,94
Івано-Франківська	12485	62,95
Київська	21769	109,77
Кіровоградська	13096	66,03
Луганська	16562	83,51
Львівська	14093	71,06
Миколаївська	17050	85,97
Одеська	20341	102,57
Полтавська	22337	112,63
Рівненська	11699	58,99
Сумська	13631	68,73
Тернопільська	10240	51,63
Харківська	21228	107,04
Херсонська	12256	61,80
Хмельницька	11780	59,40
Черкаська	14393	72,57
Чернівецька	9383	47,31
Чернігівська	13121	66,16
м. Київ	61088	308,03
м. Севастополь	16966	85,55
Україна	19832	100,00

без урахування регіональних умов призводила до зайвої насиченості окремих територій важкою промисловістю і ігнорування розвитку легкої, харчової та інших галузей, що виробляють товари масового попиту [6]. Виникнення територіальної асиметрії пов'язане не тільки з суб'єктивними прорахунками і помилками, але й має об'єктивну основу. Наприклад, переважна більшість паливно- та енергоємних виробництв розміщена на Сході України, в той час, як чималі енергетичні ресурси були зосереджені переважно на сході СРСР; з іншого боку, туди було внесено значні інвестиції при створенні різних галузей індустрії, які погано забезпечені робочою силою, обладнанням тощо.

Розпад СРСР призвів до загострення багатьох регіональних асиметрій унаслідок розриву господарських зв'язків між колишніми союзними республіками. Наприклад, істотно ускладнилася останнім часом робота на металургійному заводі вторинної переробки в Молдові (місто Тирасполь), бо металобрухту в республіці для нього недостатньо, а в Україні, звідки цей брухт ввозиться, діє експортне мито на нього [7]. У кризовому становищі знаходиться цілий комплекс білоруських підприємств важкого і середнього машинобудування, який був побудований без урахування віддаленості цих підприємств від баз металургійної промисловості; те саме стосується нафтопереробного комплексу Білорусі. Останнім часом загострюються регіональні екологічні проблеми. Чимала кількість міст, які є найважливішими промисловими осередками України (Маріуполь, Запоріжжя, Дніпродзержинськ, Нікополь, Калуш), перенасичені шкідливими виробництвами, де забруднення навколишнього середовища в кілька (інколи в сотні) разів перевищує гранично допустимі концентрації, що призводить до підвищеної захворюваності та смертності населення (дитяча смертність та онкологічна захворюваність у цих містах найвища) [8].

Деякі автори виділяють такі основні стійкі патології регіонального розвитку в колишньому СРСР, які дісталися у спадок і сучасній Україні, як і іншим державам СНД:

- значні бюджетні трансферти і різкий поділ регіонів на регіони-донори і регіони-реципієнти;
- деформація інвестиційних потоків (капітал рухається від регіонів, де він може бути використаний з максимальною віддачею, в регіони, де він використовується менш ефективно);
- відсутність зв'язку між припливом капіталу та інфраструктурної облаштованістю території, зсув виробництва в неосвоєні регіони;
- деформація інвестиційних циклів, штучна депресія в регіонах зі сприятливою ринковою кон'юнктурою і невичерпним ресурсним потенціалом унаслідок постійного вилучення фінансових ресурсів;
- формування регіонів з надмірною галузевою диверсифікацією;
- консервація відсталої галузевої структури в регіонах і перешкоди на шляху вдосконалення структури в напрямку від первинних і вторинних видів діяльності до третинних і четвертинних;
- асиметрія рівнів розвитку галузей спеціалізації та сервісного комплексу, а також інші негативні регіональні тенденції та явища [9].

Таким чином, існує значне число різновидів територіальних асиметрій. Як і будь-яке негативне явище, вони можуть мати стійкий або нестійкий характер, бути оборотними чи необоротними, визначатися як суб'єктивними, так і об'єктивними факторами. Регіональні асиметрії у розвитку національної економіки класифікуються за такими основними групами [10]:

- регіональний розподіл природного комплексу;
- асиметрії соціально-економічного розвитку регіонів;
- територіальні асиметрії в енергетичному комплексі;
- регіональні асиметрії у промисловості;
- територіальні асиметрії в аграрно-промисловому комплексі;
- територіальний розподіл транспортного комплексу.

Можливість здійснення наукової класифікації видів територіальних диспропорцій безпосередньо пов'язана з вирішенням проблеми визначення та характеристики «регіональної норми». Питання лише в тому, що таке «нормальний регіон» і «депресивний регіон» (можлива й інша назва). Ключовим аспектом цієї проблеми є вибір критеріїв та розробка системи показників, на основі яких можливе визначення регіональної норми та відхилення від неї. Як вважають окремі дослідники, доцільним є виділення групи узагальнюючих синтетичних показників, що визначають основні економічні процеси суспільного виробництва [11].

Світова економічна криза, що сприяє загостренню регіональних асиметрій, поставила перед регіоналістикою як науковим напрямком безліч вкрай актуальних проблем, що вимагають негайного вирішення. У регіональній науці часто недооцінюється багатоаспектний об'єктивний суперечливий характер розміщення продуктивних сил, передовсім населення. У дослідженнях різних регіонів і поселень слабо враховуються регіональні та місцеві особливості соціально-економічного розвитку, екологічної ситуації, національні та демографічні чинники [11; 12].

Мета науки, що вивчає територіальні асиметрії (її можна назвати регіональною патоекономікою [13; 14]), – вирішувати такого роду методологічні проблеми. Зрозуміло, в ній повинно бути враховане і використане все те цінне і позитивне, що було накопичене радянською регіоналістикою. В економічно розвинених країнах плідно розробляються і з успіхом застосовуються методи державного програмування (у тому числі і регіонального) економіки, багато в чому запозичені з арсеналів системи управління і планування соціалістичної економіки.

Разом з тим, для розвитку регіональної економіки велике значення має використання досягнень регіоналістики в розвинених країнах. У них давно вже успішно вивчається проблема подолання регіональних асиметрій на основі програмування. У цілому виділяються чотири основних напрямки, які відповідають найважливішим типам регіональних проблем:

- програми освоєння нових районів;
- програми розвитку (індустріалізації)

- слаборозвинених районів;
- програми розвитку промислових депресивних районів;
 - програми і заходи для густонаселених районів з високою концентрацією виробництва [13; 14].

Вивчення територіальних особливостей за умов активної лібералізації економіки є однією з найважливіших і найактуальніших проблем регіональної економіки. До цього слід додати, що регіональний аспект за умов ліберальних реформ є одним із найменш вивчених, а без урахування територіальних особливостей в економічній політиці періоду прискорення реформ істотно знижується ефективність їх здійснення.

Підсумовуючи сказане, пропонуємо оцінювати територіальні асиметрії на основі наступних груп показників:

1. Рівень та темпи зростання валового внутрішнього (регіонального) продукту (ВВП або ВРП), у т. ч. на душу населення.

2. Рівень та темпи зростання експорту.

3. Коефіцієнт покриття імпорту експортом.

Таким чином, змінити на краще той стан справ, що склався, на наш погляд, можна лише на основі розробки концепції державної регіональної політики в умовах прискорення реформування економіки, що розпочалося у 2010 році. Саме тому програма реформування економіки повинна містити не лише розділи, що стосуються соціальних та фінансових питань, а також функціонування окремих критично важливих галузей економіки (таких, як енергетика, сільське господарство, металургія тощо), але й розділ, присвячений регіональним питанням. Світовий досвід доводить, що за умов прискорення реформ в економіках зростає загроза посилення відтворювальних асиметрій у всіх вимірах, що нами розглядалися, і в регіональному також. Урядові інфраструктурні проекти повинні стосуватися не лише заходів з приводу конкретних подій (типу Євро-2012), а й інших пріоритетів та часового горизонту, оскільки загострення існуючих асиметрій соціально-економічного розвитку регіонів – негативне явище, яке вимагає подолання.

Список літератури

1. Павлов, К. В. Региональные эколого-экономические системы [Текст] / К. В. Павлов. — М. : Магистр, 2009. — 351 с.
2. Региональные диспропорции : оценка и пути их преодоления [Текст] / Н. М. Ратнер, В. А. Ятнов, О. Н. Нестеренко, Л. М. Капустина. — Екатеринбург : Изд-во Урал. гос. экон. ун-та, 1996. — 111 с.
3. Сторонянська, І. З. Структурна дивергенція економічного розвитку регіонів України / І. З. Сторонянська, Г. В. Возняк [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2011_34/statti/1_2.htm
4. Региональное программирование в развитых капиталистических странах [Текст]. — М. : Наука, 1974.
5. Региональная экономика : новые подходы [Текст] / Под ред. Л. А. Козлова, И. А. Ильина, Б. М. Штульберга и др. — М. : Наука, 1993. — 126 с.
6. Дмитриева, О. Г. Региональная экономическая диагностика [Текст] / О. Г. Дмитриева — СПб. : Изд-во университета экономики и финансов, 1992. — 272 с.
7. Про ставки вивізного (експортного) мита на брутто легюваних чорних металів, брутто кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням № 441-V від 13 грудня 2006 року [Електронний ресурс] : закон України — Режим

доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/441-16>

8. Некрасов, Н. Н. Региональная экономика (теория, проблемы, методы) [Текст] / Н. Н. Некрасов — М. : Экономика, 1975. — 344 с.
9. Мазанова, М. Б. Территориальные пропорции народного хозяйства СССР [Текст] / М. Б. Мазанова — М. : Наука, 1974. — 206 с.
10. Лузин, Г. П. Патозкономика, или общая теория переходных, кризисных социально-экономических процессов и состояний [Текст] / Г. П. Лузин, К. В. Павлов — Мурманск : Обл. кн. изд-во 1999. — 579 с.
11. Сапожников, А. Д. Буржуазная региональная теория и государственно-монополистическое регулирование размещения производительных сил (критический анализ) [Текст] / А. Д. Сапожников — М. : Мысль, 1981. — 249 с.
12. Розвиток промислового потенціалу України в процесі післякризового відновлення [Текст] / О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, В. Г. Савенко [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. — К. : НІСД, 2010. — 48 с.
13. Павлов, К. В. Паталогические процессы в экономике [Текст] / К. В. Павлов. — М. : Магистр, 2009. — 461 с.
14. Павлов, К. В. Управление экономикой в условиях воспроизводственных диспропорций [Текст] / К. В. Павлов // Общество и экономика. — 2002. — № 3-4. — С. 62-71.

РЕЗЮМЕ

Усков Максим

Управление национальной экономикой с учетом воспроизводства асимметрий: региональный аспект

В статье дается анализ неравномерности социально-экономического развития национальной экономики в разрезе регионов, а также закономерностей возникновения этой асимметрии. Рассматривается опыт государственного регулирования территориального разделения труда отдельных стран мира последних десятилетий.

RESUME

Uskov Maksym

Management of the national economy including reproductive asymmetries: the regional dimension

In this article there has been done the analysis of uneven social and economic development of the national economy in the regions and patterns of the asymmetry. An experience of government regulation of the territorial division of labor of some countries in recent decades is considered.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2012 р.